

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.033/2024/12.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. április 3.
Az ügy tárgya: garázdaság vétsége és más bűncselekmény
Terhelt: ...
Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 19.B.VIII.11.281/2017/16.,
ítélet, tárgyalás 2018. március 20.
Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 22.Bf.8715/2018/17., ítélet, nyilvános
ülés, 2019. január 17.
Az indítvány előterjesztője: a terhelt
Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezésre

Rendelkező rész

A Kúria a garázdaság vétsége és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pesti Központi Kerületi Bíróság 19.B.VIII.11.281/2017/16. számú és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 22.Bf.8715/2018/17. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti.

Elrendeli a terhelt által eddig esetlegesen megfizetett pénzbüntetésnek és bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával együtt történő visszatérítését a terhelt részére.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] I. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2018. március 20-án meghozott 19.B.VIII.11.281/2017/16. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki garázdaság vétségében [Btk. 339. § (1) bekezdés], testi sértés vétségében [Btk. 164. § (1) és (2) bekezdés] és becsületsértés vétségében [Btk. 227. § (1) és (2) bekezdés]. Ezért őt halmazati büntetésül 300 napi tétel, 1.000 forint egy napi tétel összegű, összesen 300.000 forint pénzbüntetésre ítélte és kötelezte bűnügyi költség megfizetésére.

[2] A terhelt és védője fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2019. január 17-én meghozott 22.Bf.8715/2018/17. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta; mellőzte a bűncselekménynek a Btk. 277. § (1) és (2) bekezdés szerinti becsületsértés vétségeként minősítését, míg egyebekben az elsőfokú ítéletet érdemben helybenhagyta.

[3] II. 1. A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt eljárási jogszabálysértésre hivatkozással, a felülvizsgálat törvényi okaként a Be. 648. § b) pont és Be. 649. § (2) bekezdés f) pontját megjelölve.

[4] Indoklása szerint az alapügyben eljáró bíróság a specialitás szabályának megsértésével ítélte el és került sor a jogerős ítélettel kiszabott pénzbüntetés szabadságvesztésre való átváltoztatására.

[5] Előadta, hogy az alapügyben meghozott elítéléséről tudomása nem volt, miután 2018. szeptember 5. és 2023. augusztus 14. napja között külföldön tartózkodott, ezen belül 2020. május 1. és 2023. augusztus 14. napja között fogvatartásban várta a Magyarországra való kiadatását.

[6] Hivatkozása szerint az ellene kibocsátott elfogatóparancs nem tartalmazta azt a bűncselekményt, amely miatt vele szemben a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 19.B.VIII.11.281/2017/16. számú ítélettel a pénzbüntetést kiszabta, az ítélet meghozatalára és a pénzbüntetés átváltoztatására is a távollétében került sor. Utalt arra is, hogy Magyarországra 2023. augusztus 14-én történt átszállítását követően a büntetés-végrehajtási intézetben szerzett tudomást arról, hogy a támadott ítélettel kiszabott pénzbüntetés szabadságvesztésre átváltoztatása már megtörtént, holott ezzel összefüggésben a specialitás szabályán alapuló mentességéről nem mondott le.

[7] Hivatkozott továbbá arra is, hogy egy ellene folyamatban lévő másik ügy kapcsán tudta meg azt, hogy a Belügyminisztérium nyilvántartása a pénzbüntetést kiszabó ítéletet 2024. január 17. napjától már nem tartalmazza és 2019. január 17. napján a törvényi mentesítés beállt. Álláspontja szerint a pénzbüntetés szabadságelvonásban álló végrehajtási módja – figyelemmel arra, hogy a társadalomba visszailleszkedés programjából is kizorul –, sérti az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezményben, valamint az azt kiegészítő, 1963. szeptember 16. napján Strasbourgban kelt Kiegészítő Jegyzőkönyvben foglaltakat, de a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvénybe (a továbbiakban: Bv. tv.) is ütközik, amely tiltja a pénzbüntetés végrehajtását az 5 évet meghaladó, folyamatos szabadságelvonás esetén.

[8] A terhelt családi körülményeire és egészségi állapotára is hivatkozva utalt arra is, hogy a pénzbüntetés szabadságvesztésre átváltoztatása nemcsak jogilag, hanem anyagilag is hátrányt jelent számára és mellékelte indítványához az ügyében beszerzett hatósági tájékoztatásokat, továbbá az általa szedett gyógyszerek térítési díjának kimutatását.

[9] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1111/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt – más okból – alaposnak tartotta.

[10] Kifejtette, hogy a terhelt a támadott ítélet jogerőre emelkedésének időpontját követően, 2020. május 1-jével kezdődően került kiadatási letartóztatásba és átadására, ugyanakkor a támadott ítélet jogerőre emelkedésekor – a 2019. január 17. napján – hatályos Be. nem tartalmazta a specialitás szabályán alapuló mentesség szabályát, ezért annak megsértése sem merülhet fel.

[11] Mindemellett a Legfőbb Ügyészség az ügyiratok releváns adatainak rögzítése mellett azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság eljárása a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértéssel érintett, miután a nyilvános ülést törvénysértően a terhelt távollétében tartotta meg.

[12] A másodfokú bíróság a terheltet, a Be. CI. Fejezet szerinti eljárásban alkalmazandó hirdetmény útján idézte a nyilvános ülésre anélkül, hogy a külön eljárásra áttéréshez szükséges intézkedést megtette volna. Utalt továbbá arra is, hogy a Btk. 26. §-ában foglaltakra figyelemmel a bűncselekmények büntethetősége 2024. január 16. napján elévült.

[13] Mindezek alapján a támadott ítéletek hatályon kívül helyezését és az eljárás a Be. 567. § (1) bekezdés a) pont II. fordulata szerinti okból való megszüntetését, valamint a jogerősen megállapított bűnügyi költség címén fizetett összeg visszatérítését indítványozta.

[14] 3. A Kúria a 2024. január 13-án meghozott Bfv.II.1.033/2024/5. számú végzésével a terhelttel szemben kiszabott 300.000 forint pénzbüntetés, illetve a pénzbüntetés szabadságvesztésre átváltoztatása folytán 300 nap szabadságvesztés és a 47.500 forint összegű bűnügyi költség végrehajtását a Be. 659. § (7) bekezdése alapján félbeszakította.

[15] **III.** A felülvizsgálati indítvány – más okból, a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltak szerint – alapos.

[16] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[17] A terhelt felülvizsgálati indítványának lényege annak sérelmezésében áll, hogy a bíróság a büntetőeljárás lefolytatásának akadályát figyelmen kívül hagyva, a specialitás szabályának a megsértésével állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét és szabott ki vele szemben büntetést, majd került sor a pénzbüntetés meg nem fizetése miatt szabadságvesztésre átváltoztatásra, amelyet részben rajta már végre is hajtottak.

[18] 2. A Be. 649. § (2) bekezdése taxatív felsorolja azon eljárási szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak. A 2020. évi XLIII. törvény 230. § (2) bekezdése 2021. január 1-jei hatállyal a Be. 649. § (2) bekezdését az f) ponttal egészítette ki. Eszerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a specialitás szabályán alapuló mentességnek, a törvényben meghatározott mentelmi jogon alapuló mentességnek vagy a nemzetközi jogon alapuló mentességnek a megsértésével hozta meg.

[19] Ekként az indítvány törvényes felülvizsgálati okra hivatkozik, az alapján a felülvizsgálatnak helye van.

[20] 2.1. A Be. 659. § (2) bekezdésének főszabályaként a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

[21] E rendelkezés azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során a megtámadott határozat meghozatala idején irányadó büntető anyagi jogi szabályok alkalmazását, illetve az eljárási cselekmény foganasítása idején hatályos eljárási szabályok betartását kell felülbírálni. E szabály alapján tehát azt kell vizsgálni, hogy a támadott határozatot hozó bíróságok

betartották-e eljárásukban az akkor hatályos és ekként irányadó anyagi és eljárásjogi szabályokat. A felülvizsgálati eljárás lefolytatása során azonban a hatályos Be. szabályai az irányadók [BH 2019.103. (Bfv.I.1.023/2018/6.)].

[22] A felülvizsgálati eljárás ugyanis a büntetőeljárás része. A büntetőeljárást mindenkor a hatályos eljárásjogi törvény szabályai mentén kell lefolytatni. Következésképpen a felülvizsgálati indítvány elbírálásától eltérő, akár a támadott határozat meghozatalának időpontjában hatályos Be. rendelkezései közömbösek a felülvizsgálati eljárás lefolytathatósága és lefolytatása szempontjától. Amennyiben tehát a felülvizsgálati indítvány a hatályos Be. 649. §-ában meghatározott felülvizsgálati okra hivatkozik, az a felülvizsgálati indítványnak a megtámadott határozat meghozatala (jogerőre emelkedése) idején hatályos jogszabályok alapján történő, érdemi elbírálását vonja maga után (Bfv.II.1284/2018/7., Bfv.II.332/2019/2.), az indítvány érveiről ugyanakkor a támadott határozat meghozatala (jogerőre emelkedése) idején hatályos jogszabályok alapulvételével kell állást foglalni, ami jelen ügyben azt jelenti, hogy a Kúria az alapeljárás idején hatályban volt Be. alapján vizsgálta a bíróságok eljárásának törvényességét.

[23] Az ügyiratok alapján megállapítható, hogy a garázdaság vétsége és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen a Pesti Központi Kerületi Bíróságon 19.B.VIII.11.281/2017. számon indult büntetőügyben meghozott 16. számú ítélet a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 22.Bf.8715/2008/17. számú ítéletével 2019. január 17. napján emelkedett jogerőre, amely időpontban hatályos Be. nem tartalmazta a specialitás szabályán alapuló mentesség szabályát.

[24] A Be. 721/A. §-a ugyanis 2021. január 1-jétől kezdődő hatállyal tartalmazza a specialitás szabályán alapuló mentesség szabályait. Ezek sorában a (3) bekezdés rögzíti a büntetőeljárás megszüntetésének kötelezettségét, ha a büntetőeljárás lefolytatásának a specialitás szabályán alapuló és el nem hárítható akadálya áll fenn, és a (7) bekezdés teremti meg a kötelezettséget a másodfokú bíróság számára az elsőfokú bíróság specialitás szabályán alapuló mentesség megsértésével hozott határozatának hatályon kívül helyezésére.

[25] Ez utóbbi szabállyal párhuzamosan írja elő a törvény a (9) bekezdésében a Kúriának a támadott határozat hatályon kívül helyezését, ha az alapügyben a bíróság a jogerős ügydöntő határozatát a specialitás szabályán alapuló mentességnek a megsértésével hozta meg. E szabály azonban értelemszerűen a felülvizsgálati eljárás egyéb szabályaival – így a Be. 659. § (2) bekezdésével – összhangban értelmezhető, következésképpen a felülvizsgálati eljárás is kizárólag abban az esetben vezethet a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, ha e feltétlen hatályon kívül helyezésre alapul szolgáló ok már az ítélet jogerőre emelkedésének időpontjában hatályos szabályok szerint is beállt.

[26] A jogerős másodfokú ítélet meghozatalakor hatályos Be. azonban ilyen következményeket nem fűzött még a specialitás szabályának megsértéséhez. Ennek megfelelően a támadott határozat meghozatala idején hatályos eljárásjogi törvény szerint az állított törvénysértés a Be. 609. § (1) bekezdésében írt, ún. relatív – feltétlen hatályon kívül helyezést nem eredményező – eljárásjogi szabálysértésként volt értékelhető, ezért a felülvizsgálati eljárásban való orvoslására nem kerülhet sor.

[27] A Be. 2021. január 1-jétől hatályos 721/A. §-ának szabályai tehát a Be. 659. § (2) bekezdésével összhangban jelen felülvizsgálati eljárás során nem alkalmazhatók. Ebből következik, hogy a Be. 649. § (2) bekezdés f) pontjára alapított felülvizsgálati indítvány egyedül abban az esetben vonhatja maga után a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, ha a jogerős ügydöntő határozat meghozatalára 2021. január 1-jét követően került sor (Kúria Bfv.II.505/2021/14.).

[28] A támadott határozatok jogerőre emelkedése után bekövetkezett ténybeli és jogi változások a felülvizsgálat során nem vehetők figyelembe, akkor sem, ha azok a terhelt javára szólnak (EBH 2011.2305.). Az alapügyben eljáró bíróságon nem kérhető számon olyan eljárási szabály betartása, amely az ítélet jogerőre emelkedésekor nem volt hatályban; így eljárásához sem fűződhet olyan jogkövetkezmény, amit az elbíráláskori törvény még nem ismert (Kúria Bfv.II.491/2021/5., Bfv.II.919/2022/31.). Jelen ügyben pedig ez a helyzet, ekként az indítványban állítottak fogalmilag nem vezethettek a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére.

[29] 2.2. Ugyanakkor a teljesség érdekében a Kúria rámutat arra, hogy a Be. 721/A. § (1) bekezdése szerint az átadás, kiadatás, illetve egyéb bűnügyi jogsegély keretében Magyarországra érkezett elkövetőt nem lehet gyanúsítottként kihallgatni, nem lehet vele szemben kényszerintézkedést alkalmazni és nem lehet vele szemben vádat emelni a Magyarországra érkezést megelőzően elkövetett bűncselekmény miatt, kivéve, ha törvény vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés az elkövetővel szemben a büntetőeljárás lefolytatását lehetővé teszi. E szabály tehát egy olyan helyzetet feltételez, amikor a terheltet bűnügyi jogsegély keretében egy külföldi államból Magyarországra szállítják, és ezt követően folytatják le Magyarországon vele szemben a büntetőeljárást a specialitás szabályának a megsértésével.

[30] Jelen esetben azonban a felülvizsgálati indítvány is azt tartalmazza, hogy a terhelt a támadott ítélet 2019. január 17-én történt jogerőre emelkedése után, 2020. május 1. napjától került kiadatási letartóztatásba. A rendelkezésre álló ügyiratok alapján erre a terhelt ellen a Debreceni Járásbíróságon 12.B.454/2023. számon folyamatban volt büntetőüggyel összefüggésben került sor és a terhelt az elsőfokú ítélet rendelkező részében feltüntetett adatok szerint 2020. június 2. napjától 2023. augusztus 14. napjáig volt kiadatási letartóztatásban.

[31] Mindez azt jelenti, hogy a terhelttel szemben az átadási letartóztatás elrendelésére, majd a terhelt átadására a támadott ítélet jogerőre emelkedése után került sor, következésképpen a büntetőeljárásnak a specialitás szabályának a megsértésével való lefolytatása fel sem merülhet. Felülvizsgálati okot pedig csak az képez, ha a jogerős ügydöntő határozatot hozta meg a bíróság a specialitás tilalmának megsértésével (Kúria Bfv.III.390/2024/7.).

[32] 2.3. Végül ugyancsak a teljesség érdekében utal arra is a Kúria, hogy a Be. 721/A. § (1) bekezdése – a fent idézettek szerint – kivételt enged a specialitás szabályának alkalmazása alól, ha törvény vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés az elkövetővel szemben a büntetőeljárás lefolytatását lehetővé teszi. Ilyen kivételt tartalmaz az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény 30. § (2) bekezdés d) pontja, miszerint a specialitás szabálya nem alkalmazható, ha az átadott személlyel szemben szabadságelvonással nem járó büntetés vagy intézkedés, különösen pénzbüntetés szabható ki, illetve alkalmazható, még akkor sem, ha a büntetés vagy intézkedés személyi szabadságának korlátozását eredményezheti. A specialitás szabálya tehát pénzbüntetés kiszabása esetén nem sérül még akkor sem, ha utóbb a pénzbüntetés meg nem fizetése folytán annak a szabadságvesztésre való átváltoztatására kerül sor.

[33] Következésképp a jelen ügyben nem csupán arról van szó, hogy a bíróság eljárása a specialitás megsértése kapcsán nem valósított meg feltétlen hatályon kívül helyezési okot, hanem arról is, hogy a specialitás az eltérő perjogi helyzetre tekintettel nem is sérült, de még az sem valósított volna meg eljárási szabálysértést, ha a bíróság az átadott terhelttel szemben folytatta volna le az eljárást és szabott volna ki pénzbüntetést.

[34] 3. A Kúria felülbírálati jogköre a felülvizsgálatban kötött; a Be. 659. § (5) bekezdése értelmében a jogerős ügydöntő határozatot – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel –

csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. Az említett törvényi kivétel előírása szerint a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be. Ezt jelen esetben is megtette.

[35] A Be. 649. § (2) bekezdése a felülvizsgálatban az abszolút (feltétlen) eljárási szabálysértések taxációját rögzíti. A feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető ok az eljárás olyan súlyos hibája, amely rendkívüli jogorvoslati eljárásban is a jogerős ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére vezet [Be. 663. § (2) bekezdés].

[36] A felülvizsgálati indítvány – eredménytelenül – maga is a Be. 649. § (2) bekezdés f) pontja szerinti felülvizsgálati okra hivatkozott, azonban a Kúria a fent írt törvényi kötelezettsége alapján elvégezte a további eljárási okok vizsgálatát is és az ügyiratok alapján megállapította, hogy – ahogyan arra a Legfőbb Ügyészség is átiratában helytállóan hivatkozott – az alapügyben eljárt másodfokú bíróság eljárása a Be. 649. § (2) bekezdés d) pont második fordulata szerinti felülvizsgálati okkal érintett.

[37] E törvényhely szerint ugyanis felülvizsgálati ok, ha a bíróság a vádról rendelkező ügydöntő határozatát a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti feltétlen eljárási szabálysértéssel hozza meg.

[38] A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság a tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[39] A rendelkezésre álló ügyiratok szerinti pertörténet a következő:

- a Budapesti VIII. Kerületi Ügyészség 2017. április 25-én B.VIII.848/2017/1-I. számú vádiratával emelt vádat a terhelttel szemben garázdaság vétsége [Btk. 339. § (1) bekezdés], testi sértés vétsége [Btk. 164. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], tetteges becsületsértés vétsége [Btk. 227. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] miatt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt;

- a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 19.B.VIII.11.281/2017. ügyszámon a más ügyben fogvatartott terhelt részvételével folytatta le az eljárást; az elsőfokú eljárásban 2017. december 7-én megtartott tárgyaláson a terhelt úgy nyilatkozott, hogy a cím 1 szám alatti címen albérllőként lakott fogvatartása előtt; a cím 2 szám alatti címe szintén albérlet volt, ott nem tartózkodik, lakóhelye a cím 3 szám alatti cím;

- a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2018. március 20-án hozta meg a 19.B.VIII.11.281/2017/16. számú ítéletet, melyben a terheltet a váddal egyező minősítés szerinti bűncselekményekben mondta ki bűnösnek, és azok miatt őt – halmazati büntetésként – 300 napi tétel, 1.000 forint egy napi tétel összegű, összesen 300.000 forint pénzbüntetésre ítélte;

- az elsőfokú ítélet ellen, annak kihirdetésekor a terhelt és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentettek be fellebbezést;

- a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a fellebbezések elbírálására, a 2018. augusztus 16-án meghozott 22.Bf.8715/2018/2. számú végzéssel 2018. november 9. napjára tűzött ki tanácsulást, amelyről a kirendelt védő 2018. szeptember 7-én szabályszerűen értesült, míg a terhelt részére a büntetés-végrehajtási intézetbe kézbesített értesítés 2018. szeptember 6-án azzal a tájékoztatással érkezett vissza, hogy a terhelt a bv. intézetből 2018. szeptember 1. napján szabadult;

- ezt követően a Fővárosi Törvényszék 2018. szeptember 17-én a tanácsülésre szóló értesítést a terhelt cím 3 és a cím 1 címére rendelte kiadni (22.Bf.8715/2018/4. számú bírói utasítás), mely az előbbiről 2018. szeptember 21-én „elköltözött”, az utóbbiról 2018. október 8-án „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza;

- a Fővárosi Törvényszék 2018. november 3-án a lakcímnnyilvántartó és bűnügyi nyilvántartó megkeresését rendelte el (22.Bf.8715/2018/4. számú bírói utasítás), amely eredménye szerint a terhelt 2017. március 20-tól érvényes lakcíme a cím 3 szám alatt volt, és 2018. szeptember 1-jén szabadult a büntetés-végrehajtási intézetből;
- a Fővárosi Törvényszék 2018. november 9-én a terheltet hirdetmény útján rendelte értesíteni a 2019. január 17. napjára kitűzött tanácsülésről (22.Bf.8715/2018/11. számú bírói utasítás), a hirdetmény 2018. november 10-én került kifüggesztésre a Fővárosi Törvényszéken, a levétel napja 2018. november 26.; a védő értesítése 2018. november 16-án szabályszerűen megtörtént;
- a védő a Fővárosi Törvényszékre 2018. november 23-án érkezett kérelmében a fellebbezések nyilvános ülésen történő elbírálását indítványozta;
- a Fővárosi Törvényszék 2018. november 27-én a nyilvános ülés 2019. január 17. napjára történt kitűzéséről intézkedett azzal, hogy a terheltet hirdetményi, illetve postai úton a cím 1 alatti címről is idézni kell, továbbá a kirendelt védőt értesíteni rendelte (22.Bf.8715/2018/13. számú bírói utasítás);
- a terhelt idézése a cím 1 alatti címről „cím nem azonosítható” jelzéssel 2018. december 3-án érkezett vissza;
- az önkormányzati hivatalnál a hirdetmény 2018. december 3-án került kifüggesztésre, a levétel napja 2018. december 19., a Fővárosi Törvényszéken a hirdetmény 2018. november 28-án lett kifüggesztve, a levétel napja 2018. december 13.;
- a Fővárosi Törvényszék által az ügyben 2019. január 17-én megtartott nyilvános ülésén a terhelt védője jelen volt, míg a terhelt nem volt jelen, a bíróság pedig megállapította, hogy idézése szabályszerű, és az ügyben meghozott érdemi ügydöntő határozatával az eljárást jogerősen befejezte.

[40] A rendelkezésre álló ügyiratok alapján az állapítható meg, hogy a másodfokú bíróság a terheltet távollévő terheltnek tekintette, miután a cím 2-ről maga a terhelt állította azt az elsőfokú eljárásban, hogy ott nem lakik, a másodfokú eljárásra a cím 3-ról az volt megállapítható, hogy onnan elköltözött, míg a cím 1-en a terhelt nem volt azonosítható; ezek után a nyilvános ülésre idézése hirdetmény útján történt meg. Ennek ellenére azonban nem tért át a külön eljárásra, hanem a rendes eljárásban idézte őt a nyilvános ülésre hirdetményi úton és a hirdetményi idézést szabályszerűnek tekintve tartotta meg a nyilvános ülést a terhelt távollétében. A másodfokú nyilvános ülésről készült jegyzőkönyv tartalmán kívül ezt támasztja alá az is, hogy a másodfokú határozat rendelkező része sem a távollétes eljárás folytatására való utalást, sem a Be. 637. § (1) bekezdés g) pontjában írt perújítási okra való figyelmeztetést nem tartalmazza és az indokolás sem tér ki rá.

[41] A terhelt idézése azonban a rendes eljárás szabályai szerint nem volt szabályszerű és így a külön eljárás szabályai szerint kellett volna a másodfokú bíróságnak az eljárást lefolytatnia. A távollévő terhelt tekintetében ugyanis a Be. CI. Fejezetében szabályozottak szerint külön eljárás lefolytatásának van helye, azonban arra kizárólag a Fejezetben írt feltételek fennállása esetén van törvényes lehetőség.

[42] A Be. 747. § (3) bekezdése alapján, ha a terhelt az eljárás során elszökött, elrejtőzött vagy megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljárás elkerülése érdekében más módon elérhetetlenné vált, a felkutatása érdekében tett intézkedések észszerű időn belül nem vezettek eredményre, és azt a bűncselekmény tárgyi súlya vagy az ügy megítélése indokolja, akkor a bíróság az eljárást a terhelt távollétében is lefolytathatja.

[43] A Be. 747. § (3) bekezdés b) pontja szerinti feltétel, a terhelt felkutatása érdekében tett intézkedések észszerű időn belüli eredménytelensége a Be. 747. § (4) bekezdésében rögzítettek alapján állapítható meg.

[44] Az elérhetetlenné vált terhelt esetén tehát a Be. 747. § (3) bekezdése szerinti feltételek egyidejű teljesülése szükséges a Be. CI. Fejezetében szabályozott külön eljárásra való áttéréshez.

[45] A Be. 749. § (1) bekezdés alapján a bíróság a távollévő terhelttel szemben az ügyészség erre irányuló indítványára jár el.

[46] A Be. 750. § (2) bekezdés szerint, ha a vádlott a vádemelés után válik elérhetetlenné, és a távollévő terhelttel szembeni eljárás lefolytatásának feltételei fennállnak, erről a bíróság az ügyészséget tájékoztatja.

[47] A Be. 750. § (3) bekezdés alapján, ha az ügyészség a tájékoztatás kézhezvételétől számított tizenöt napon belül nem tesz indítványt arra, hogy a tárgyalást a távollévő vádlottal szemben folytassák, az egyesbíró vagy a tanács elnöke az eljárást felfüggeszti. Az eljárás felfüggesztése nem akadályozza annak, hogy az ügyészség az indítványát utóbb előterjessze.

[48] A Be. 135. § (1) bekezdés a) pontja alapján a bíróság hirdetmény útján kézbesíti az ügyiratát az ismeretlen helyen tartózkodó terhelt részére.

[49] A Be. 135. § (3) bekezdés a) pontja alapján a hirdetményt tizenöt napra közzé kell tenni a kézbesítést elrendelő – jelen esetben – bíróság elektronikus tájékoztatásra szolgáló honlapján, illetve hirdetőtábláján, valamint – a Be. 135. § (5) bekezdése szerint, az (1) bekezdés a) pontja esetén – a terhelt utolsó ismert magyarországi lakcíme vagy tényleges tartózkodási helye szerinti helyi önkormányzat hirdető táblájára is ki kell függeszteni.

[50] A Be. 135. § (4) bekezdés szerint az ügyiratot a hirdetmény (3) bekezdés a) pontja szerinti közzétételétől számított tizenötödik napon kell kézbesítettnek tekinteni.

[51] A Be. 598. § (2) bekezdés alapján a másodfokú bíróság tanácsulésen határoz akkor is, ha az ítélet ellen a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, vagy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés kizárólag az 583. § (3) bekezdés a), vagy c) pontján alapszik, és nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését az ügyészség, a vádlott, a védő vagy a fellebbező nem indítványozza.

[52] A Be. 598. § (4) bekezdése alapján a tanács elnöke az ügyészséget, a vádlottat, a védőt és a fellebbezőt értesíti a tanácsulés kitűzéséről, a tanácsulés időpontjáról és tájékoztatja arról, hogy nyolc napon belül a más által bejelentett fellebbezésre, indítványra vagy nyilatkozatra észrevételeket tehetnek.

[53] A Be. 598. § (5) bekezdés szerint, ha a tanács elnöke a (2) bekezdésben meghatározott esetben hivatalból nem tűzött ki nyilvános ülést vagy tárgyalást, a (4) bekezdés szerinti tájékoztatás kiterjed arra is, hogy az észrevétel előterjesztésére rendelkezésre álló határidő alatt nyilvános ülés, vagy tárgyalás kitűzése indítványozható. E határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

[54] A másodfokú nyilvános ülés időpontjában hatályos Be. 599. § (5) bekezdés alapján a fellebbezés a szabályszerűen idézett vádlott távollétében akkor is elbírálható, ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a meghallgatása nem szükséges.

[55] A Be. 425. § (3) bekezdése alapján a nyilvános ülésre az e törvényben megállapított eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók.

[56] A Be. 428. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján a vádlott jelenléte a tárgyaláson kötelező, ha a tárgyaláson való jelenlét jogáról a 430. § (1) bekezdése szerint nem mondott le, illetve a bíróság őt a tárgyaláson való jelenlétre kötelezte.

[57] Az ügyiratok alapján megállapítható, hogy a terhelt a Be. 39. § (3) bekezdés b) pontja szerinti kötelezettségét, azaz lakcíme változásának három munkanapon belüli bejelentését nem teljesítette. Az ügyiratok alapján a terhelt lakcímnyilvántartó szerinti, 2017. március 20-ától érvényes, cím 3 szám alóli címről a 2018. november 9. napjára kitűzött tanácsülésre vonatkozó értesítése ugyanis „elköltözött” jelzéssel érkezett vissza a bíróságra. Ugyanakkor értesítése a 2018. november 9. napjára kitűzött tanácsülésre és a Be. 598. § (4)-(5) bekezdésben foglaltakról tájékoztatása a cím 1 tartózkodási címről – az akkor hatályos Be. 132. § (2) bekezdés b) pontja alapján – szabályos volt.

[58] A másodfokú bíróság azonban a 2018. november 9. napjára kitűzött tanácsulást – annak ellenére, hogy törvényi feltételei adottak voltak – nem tartotta meg; a rendelkezésre álló ügyiratokból ugyan a tanácsülés elhalasztására vonatkozóan semmiféle intézkedés nem lelhető fel, az megállapítható, hogy a bíróság az ügyben 2019. január 17. napjára újabb tanácsulást tűzött ki.

[59] A bíróságnak eljárási cselekményenként kell vizsgálnia azok megtarthatóságának törvényi feltételeit. Ezért amennyiben a bíróság a már kitűzött tanácsulást elhalasztja, erről és az új határnapról a jogosultakat (ügyészt, vádlottat, védőt) értesítenie kell, és csak szabályszerű értesítés mellett tartható meg az eljárási cselekmény [Kúria Bfv.I.373/2022/9. (BH 2023. 94.)].

[60] Tekintettel arra, hogy a kirendelt védő a 2019. január 17. napjára kitűzött tanácsülésre szóló értesítés alapján nyilvános ülés tartását indítványozta, a másodfokú bíróság 2019. január 17. napjára immár nyilvános ülést tűzött ki, amelyre egyszerre kísérelte meg a terheltet postai úton idézni, illetve rendelt el hirdetményi kézbesítést.

[61] Az ekkor hatályos eljárási törvény – a jelenleg hatályos Be. 599. § (4) bekezdésével ellentétben – még nem tartalmazta, hogy a nyilvános ülésen a terhelt jelenléte nem kötelező, csupán azt rögzítette, hogy a fellebbezés a szabályszerűen idézett vádlott távollétében akkor is elbírálható, ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a meghallgatása nem szükséges [Be. 599. § (5) bekezdése].

[62] A törvény tehát a másodfokú nyilvános ülésen a fellebbezés elbírálását a szabályszerűen idézett vádlott távollétében az alapeljárás idején is lehetővé tette, de csak akkor, ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a meghallgatása nem szükséges, azonban a nyilvános ülés vádlott távollétében megtartásának objektív előfeltétele a terhelt szabályszerű idézése.

[63] A másodfokú bíróság a nyilvános ülés megtartása kapcsán a terhelt szabályszerű idézésére hivatkozott, ami azonban nem helytálló, mert a postai úton való idézése nem járt eredménnyel, hirdetményi úton pedig terhelt a rendes eljárásban nem idézhető. A másodfokú bíróság a Be. CI. Fejezet szerinti eljárásban alkalmazandó hirdetmény útján idézte a terheltet a nyilvános ülésre, anélkül azonban, hogy a külön eljárásra áttéréshez szükséges intézkedést megtette volna.

[64] A távollétes eljárás alapfeltétele annak megállapítása, hogy a terhelt elérhetetlenné vált, jelen esetben azonban a terhelt ismert lakcímének rendőrségi ellenőrzése elmaradt [Be. 747. § (4) bekezdés b) pont], márpedig csak valamennyi szükséges intézkedést követően kerül a bíróság abba a helyzetbe, hogy a Be. 747. § (3) bekezdés szerinti törvényi előfeltételek együttes fennálltáról döntsön. Amennyiben pedig a terhelt elérhetetlenné válásának ténye megállapítást nyer, úgy erről – ha a távollévő terhelttel szembeni eljárás lefolytatásának további feltételei is fennállnak – a bíróság a Be. 750. § (2) bekezdés alapján tájékoztatja az ügyészséget, amely a Be. 750. § (3) bekezdés alapján indítványt tehet az eljárás terhelt távollétében történő lefolytatására. Ügyészségi indítvány esetében a terhelt az eljárási cselekményre csak hirdetményi idézés útján idézhető szabályszerűen [Be. 135. (1) bekezdés

a) pontja], míg ügyészégi indítvány hiányában az eljárás nem folytatható [Be. 749. § (1) bekezdés].

[65] A távollétes eljárás feltételeinek hiányában, ezért a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott abszolút eljárási szabálysértést megvalósítva jár el a bíróság, ha elfogatóparancs/körözés kibocsátása, illetve az erre irányuló ügyészi indítvány nélkül tér át a külön eljárásra [Bfv.II.1025/2014/6.]. Jelen esetben a másodfokú bíróság eljárásában ez történt.

[66] A másodfokú bíróság ugyanis nem csak a terhelt elérhetetlenné válása tényének megállapítására szükséges intézkedések megtételét, de az elfogatóparancs kibocsátását és a távollétes eljárás lefolytatáshoz szükséges ügyészégi indítvány beszerzését is elmulasztotta, következésképp ténylegesen át sem tért arra, azonban valójában – törvénysértően – mégis aszerint járt el.

[67] Amennyiben a törvényi feltételek hiányában az eljárás külön eljárás szabályai szerinti folytatásának nincs helye, a terhelt jelenléte a Be. 428. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a tárgyaláson kötelező. Ekként a másodfokú bíróság a tárgyalást olyan személy – a terhelt – távollétében tartotta meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező volt. Ezzel pedig a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott, feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető, egyúttal a Be. 649. § (2) bekezdés d) pont második fordulata alapján felülvizsgálati okot képező eljárási szabálysértést valósított meg, aminek kötelező, mérlegelést nem tűrő eljárási jogkövetkezménye az ítélet hatályon kívül helyezése és főszabályként – a büntetőeljárás folytatása akadályának hiányában – az eljárt bíróság új eljárásra utasítása.

[68] 4. A Be. 663. § (2) bekezdés alapján a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja, illetve az ügyiratokat az ügyésznek megküldi, ha az alapügyben a bíróság a jogerős ügydöntő határozatát a 649. § (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott valamely eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[69] Az 1/2020. Büntető jogegységi határozat értelmében azonban a jogerős ügydöntő határozat meghozatalát követően a felülvizsgálati eljárásban elrendelt hatályon kívül helyezés esetén az elévülést vizsgálni kell és a büntethetőség elévülésének megállapíthatósága esetén annak jogkövetkezményét le kell vonni.

[70] A határozat indokolásának VI. pontja szerint a felülvizsgálat során történt hatályon kívül helyezés esetén az eljárás megszüntetésének kötelezettsége áll fenn, ha büntethetőséget megszüntető ok észlelhető és annak fennállása bizonyítás felvétele nélkül megállapítható.

[71] Jelen ügyben a jogerős ügydöntő határozattal elbírált bűncselekmények elkövetési ideje 2016. július 8. napja volt, ekként az elévülés Btk. 26. §-ában meghatározott rendelkezései az irányadók.

[72] A Btk. 26. § (1) bekezdése értelmében a büntethetőség – a (2)-(3) bekezdésben meghatározottak kivételével, illetve az egyes bűncselekmények elévülésének kizárásáról szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában – elévül a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év elteltével.

[73] Az elévülés a Btk. 25. § b) pontja szerinti büntethetőséget megszüntető ok.

[74] A jogerős ítélettel elbírált cselekmények közül a garázdaság vétségének [Btk. 339. § (1) bekezdés] büntetési tétele két évig terjedő szabadságvesztés, a testi sértés vétségének [Btk. 164. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] büntetési tétele két évig terjedő szabadságvesztés. Erre tekintettel a bűncselekmények büntethetőségének elévülési ideje öt év.

[75] Az ügydöntő határozat 2019. január 17. napján emelkedett jogerőre és az ekkor elkezdődött elévülést félbeszakító eljárási cselekmény ezt követően a jelen határozat meghozataláig nem történt. Ekként a terhelt terhére rótt büncselekmények büntethetősége 2024. január 16. napján elévült, emiatt azok kapcsán további eljárás nem folytatható.

[76] Mindezekre tekintettel a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdésében írt összetételben eljárva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 19.B.VIII.11.281/2017/16. számú és a Fővárosi Törvényszék 22.Bf.8715/2018/17. számú ítéletét a Be. 663. § (2) bekezdés első fordulata alapján, a Be. 567. § (1) bekezdés a) pont második fordulata szerinti okból hatályon kívül helyezte és az eljárást a megszüntette.

[77] 5. A Be. 856. § (1) bekezdés c) pontja szerint a pénzbüntetés és bűnügyi költség címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság az eljárást megszüntette.

[78] A Be. 857. § (1) bekezdés c) pontja pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el. Ennek megfelelően a Kúria rendelkezett a terhelt részére az általa eddig esetlegesen megfizetett pénzbüntetés és bűnügyi költség visszatérítéséről.

A döntés elvi tartalma

[79] I. A Be. 649. § (2) bekezdés f) pontjára alapított felülvizsgálati indítvány kizárólag abban az esetben vonhatja maga után a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, ha a jogerős ügydöntő határozat meghozatalára 2021. január 1-jét követően került sor.

[80] II. A távollévő terhelt elleni külön eljárás lefolytatására a Be. CI. Fejezetben írt feltételek együttes megléte esetén van törvényes lehetőség. A távollétes eljárás feltételeinek hiányában, ezért a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott abszolút eljárási szabálysértést megvalósítva jár el a bíróság, ha a terhelt elérhetetlenné válásának megállapításához szükséges valamennyi intézkedés megtétele, illetve az arra irányuló ügyészi indítvány nélkül tér át a külön eljárásra vagy jár el annak megfelelően, a külön eljárásra való áttérés nélkül.

[81] IV. A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2025. április 3.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró